

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 14C/182/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113220111
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 12. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eduard Valenčin
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2014:8113220111.7

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudcom JUDr. Eduardom Valenčinom v právnej veci žalobkyne: V.. K. F., O.. XX.X.XXXX, trvale bytom E. XX, XXX XX E., právne zastúpená JUDr. Katarínou Leškovou, advokátkou so sídlom Plzenská 2, Prešov, proti žalovanému: Rapid life životná poisťovňa, a.s., so sídlom Garbiarska 2, 040 17 Košice, IČO: 31 690 904, právne zastúpený Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s.r.o. so sídlom Rastislavova 68, Košice, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, takto

rozhodol:

z r u š u j e rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice, so sídlom Alžbetina 41, Košice, sp. zn. 3C/2097/2012 zo dňa 19.1.2012,

o d k l a d á vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku Arbitrážneho súdu Košice, so sídlom Alžbetina 41, Košice, sp. zn. 3C/2097/2012 zo dňa 19.1.2012 do právoplatného rozhodnutia vo veci samej,

z r u š u j e rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice, so sídlom Alžbetina 41, Košice, sp. zn. 3C/2098/2012 zo dňa 19.1.2012,

o d k l a d á vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku Arbitrážneho súdu Košice, so sídlom Alžbetina 41, Košice, sp. zn. 3C/2098/2012 zo dňa 19.1.2012 do právoplatného rozhodnutia vo veci samej,

z a m i e t a návrh žalovaného na prerušenie konania,

o trovách konania súd rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

o d ô v o d n e n i e :

Žalobkyňa žalobu doručenu súdu dňa 4.7.2013 navrhla zrušiť rozhodcovské rozsudky Arbitrážneho súdu Košice sp. zn. 3C/2097/2012 a sp. zn. 3C/2098/2012 zo dňa 19.1.2012 na základe ktorých jej bola ako žalovanej uložená povinnosť do 5 dní od doručenia rozsudkov zaplatiť spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a.s. ako žalobcovi sumu 250,03 EUR resp. 157,12 EUR a trovy rozhodcovského konania v oboch prípadoch po 276 EUR. V rámci odôvodnenia žaloby poukázala na to, že žiada zrušiť rozhodcovský rozsudok z dôvodov podľa § 40 ods. 1 písm. c) a j) zákona č. 244/2002 Z.z. v platnom znení o rozhodcovskom konaní, t.j. preto že popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy a má za to, že pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa. Žalobkyňa tiež žiadala, aby súd odložil vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku.

Žalovaný so žalobou nesúhlasil a žiadal ju zamietnuť. V rámci písomného vyjadrenia poukázal na nesplnenie poplatkovej povinnosti žalobkyne s vyslovením názoru o tom, že dané konanie je osobitným konaním, ktoré sa spolplatňuje. Uviedol, že zmluvné podmienky v poisťných zmluvách nespádajú pod súdnu kontrolu v zmysle smernice Rady 93/13/EHS - jej 19. bodu odôvodnenia, podľa ktorého

hodnoteniu zmluvných podmienok v zmysle tejto smernice nepodliehajú, pretože zahŕňajú poisťné riziko pri výpočte poisťného. Ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka a jeho formuláciu považuje žalovaný za nesprávnu v dôsledku chybného prekladu už spomínanej smernice a chybnjej transpozície do Občianskeho zákonníka. Zdôraznil, že zámerom EÚ je uplatňovať v čo najväčšej miere mimosúdne prostriedky pri riešení sporov zo spotrebiteľských zmlúv. Poukázal na to, že rozhodcovská doložka bola individuálne dojednaná v osobitných zmluvných dojednaniach, ktoré žalobkyňa nemusela podpísať a v takom prípade by nebol dotknutý zvyšok poisťného vzťahu. Dôkazom tohto tvrdenia je aj záznam o potrebách a požiadavkách klienta, ktorý predchádzal uzavretiu poisťnej zmluvy a ktorý preukazuje to, že klient bol poučený o možnostiach riešenia sporov v rozhodcovskom konaní a nežiadal ďalšie doplňujúce vysvetlenia. V dôsledku individuálneho dojednania rozhodcovskej doložky nemôže už súd skúmať prípadnú nerovnováhu v právach a povinnostiach, čo však navyše ani nie je tento prípad. Žalovaný zdôraznil koncepciu priemerne vnímavého a obozretného spotrebiteľa a v tej súvislosti skutočnosť, že text osobitných zmluvných dojednaní je samostatný, graficky, vizuálne a právne oddelený, obsahuje len dva body, je teda stručný a zrozumiteľný bez toho, aby mohol spotrebiteľa zavádzať, pričom na znak vôle a súhlasu s jeho obsahom je samostatne verifikovaný menom, priezviskom, miestom, dátumom, číslom OP a osobitným podpisom žalobkyne vzťahujúcim sa len k týmto dojednaniam. Navyše žalobkyňa bola v rozhodcovskom konaní podľa neho pasívna a nevyužila svoje procesné práva - podanie odporu voči rozhodcovskému rozsudku, ktorý bol vydaný v súlade s rokovacím poriadkom arbitrážneho súdu. Rozhodcovský rozsudok bol vydaný v skrátanom konaní, ktoré je obdobou vydania platobného rozkazu podľa § 172 O.s.p.

Žalovaný taktiež poukázal na to, že predmetné poisťné zmluvy uzatvorila žalobkyňa na oboch stranách, a to na jednej strane ako poisťník a zároveň na strane druhej za žalovaného ako oprávnená sprostredkovateľka poistenia, preto keďže bola sama sebe sprostredkovateľom poistenia, s informáciami o poisťnom vzťahu nakladala v rámci svojej vlastnej podnikateľskej činnosti ako finančný agent a mala ich k dispozícii dávno pred uzavretím poisťného vzťahu. Poukázal na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie pod č. C-464/2001, podľa ktorého je možné zmluvu považovať za spotrebiteľskú len v prípade, ak zo skutkového stavu vyplýva, že spojenie medzi zmluvou za účelom plnenia súkromných potrieb a činnosť v rámci povolania, či podnikania domnelého spotrebiteľa je len zanedbateľná. Poukázal na to, že žalobkyňa ako sprostredkovateľka poistenia musela a mala vedieť o všetkých náležitostiach všeobecných poisťných podmienok, ako aj o náležitostiach rozhodcovskej doložky.

Podaním doručeným súdu dňa 22.4.2014 podal žalovaný návrh na prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm. c) O.s.p., a to až do právoplatného skončenia konania vedeného pred Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp.zn. II. ÚS 382/2013. Uviedol, že Ústavný súd SR totiž prijal na ďalšie konanie sťažnosť žalovaného, ktorou namietal porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6. ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a to v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo 1/2012 zo dňa 21.3.2012. Uviedol aj to, že žalobkyňa sa v konaní o zrušení rozhodcovského rozsudku opiera o právne závery vyplývajúce z citovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR. Ďalej v tomto návrhu poukázal na nálezy Ústavného súdu SR sp.zn. I. ÚS 402/2008 z 1.4.2009 a sp.zn. II. ÚS 499/2012 z 10.7.2013.

Súd v predmetnej veci vykonal dokazovanie výsluchom žalobkyne, výsluchom svedkyne R. P., ako aj oboznámením listinných dôkazov, pričom boli oboznámené: žaloba, návrh na uzatvorenie poisťnej zmluvy I. XXXXXX zo dňa 13.3.2008, výňatok z VPP podpísaných 13.3.2008 a výzva na zúčtovanie a prípadnú úhradu finančného zostatku na PZ zrušenej neplatenie č. PZ XXXXXXXXXXXX, návrh na začatie konania pred Arbitrážnym súdom sp. zn. 3C/2097/2012, upovedomenie o začatí konania pred rozhodcovským súdom v tejto veci, rozhodcovský rozsudok sp. zn. 3C/2097/2012 zo dňa 19.1.2012, návrh na uzavretie poisťnej zmluvy I. XXXXXX zo dňa 26.6.2008, výňatok z VPP podpísaný dňa 26.6.2008, oznámenie o zániku poistenia zo dňa 23.4.2009, návrh na začatie konania pred arbitrážnym súdom sp. zn. 3C/2098/2012, upovedomenie o začatí konania pred rozhodcovským súdom v tejto veci, rozhodcovský rozsudok sp. zn. 3C/2098/2012 zo dňa 19.1.2012, vyjadrenie žalovaného zo dňa 18.9.2013, záznam o požiadavkách a potrebách klienta zo dňa 26.6.2008, všeobecné poisťné podmienky (21-05-07) podpísané dňa 26.6.2008, záznam o požiadavkách a potrebách klienta zo dňa 13.3.2008, oznámenie ministerstva spravodlivosti zo dňa 17.7.2013, návrh žalovaného na zamietnutie žaloby zo dňa 23.10.2013, zmluva o sprostredkovaní poistenia uzavretá medzi účastníkmi zo dňa 7.2.2008, osvedčenie o zápise do registra sprostredkovateľov poistenia a sprostredkovateľov zaistenia zo dňa 26.2.2008, návrh na prerušenie konania zo dňa 17.4.2014, zaradenie do obchodnej skupiny zo dňa 14.2.2008, osobná karta BSP, doplnenie vyjadrenia žalovaného zo dňa 15.4.2014, doručenky týkajúce sa doručenia rozhodcovského rozsudku sp. zn. 3C/2097/2012 a 3C/2098/2012, zápisnica vo veci

sp. zn. 29C/182/2013 zo dňa 29.1.2014, zápisnica vo veci sp. zn. 29C/160/2013 zo dňa 4.4.2014, zápisnica Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 2C/360/2012 zo dňa 2.6.2014, vyjadrenie Národnej banky Slovenska zo dňa 1.7.2014, vyjadrenie žalovaného zo dňa 23.6.2014, testy pre VSP predložené žalovaným, faktúry za výkon sprostredkovateľskej činnosti, ako aj ostatný obsah spisu a súd zistil nasledovné:

Žalobkyňa v rámci výsluchu pred súdom vypovedala, že pre právneho predchodcu žalovaného pracovala v čase, keď bola vysokoškoláčkou a chcela si nejakým spôsobom privyrobiť, pričom táto možnosť sa jej zdala optimálna, keďže sa tam nevyžadoval nejaký pevný pracovný čas. Uviedla, že absolvovala týždňové školenie, v rámci ktorého boli vysvetlené základné pojmy, produkty, pričom súdu predložila aj zápisník, v rámci ktorého si zapisovala o čom bola školená. Zároveň uviedla, že v rámci školení neboli nikdy školení ohľadom vysvetlenia pojmov „rozhodcovská doložka, rozhodcovská zmluva“ a keďže nepoznala obsah týchto pojmov, nemohla to pri dojednávaní poistenia ani klientom vysvetľovať, pričom ani nevedela o tom, že tieto pojmy sú obsiahnuté vo všeobecných poistných podmienkach a bolo jej povedané iba to, kde majú klienti zmluvu resp. všeobecné poistné podmienky podpísať. Žalobkyňa uviedla, že pre žalovaného pracovala od februára do júna r. 2008, pričom je možné, že oficiálne jej činnosť bola ukončená v októbri, ale poslednú zmluvu urobila v júni roku 2008. Spolu urobila 7 zmlúv a zmluvy, ktoré sú predmetom tohto konania sa týkajú jej dcéry, resp. sestry. Potvrdila, že za uzavretie zmluvy jej boli vyplatené provízie, pričom v rámci školení boli upovedomení o tom, že pokiaľ bude zmluva zrušená do dvoch rokov, tak províziu je potrebné vrátiť. Zároveň uviedla, že zmluvy, ktoré sú predmetom tohto konania zrušila, keďže ich už nestíhala platiť a keď jej boli doručené oznámenia o zániku poistenia, vznikol tam určitý nedoplatok, ktorý uhradila. Uviedla, že činnosť pre právneho predchodcu žalovaného ukončila z dôvodu, že spôsob dojednávania zmlúv sa jej zdal príliš dravý, vedúci skupín ich tlačili iba do výkonov, teda podstatné bolo dojsť k poistnej zmluve a nie nejakým spôsobom informovať klientov. Taktiež uviedla, že pri školeniach neboli školení napr. z nejakých právnych otázok nejakým právnikom a ani nikto iný ich neškoliť o rozhodcovských doložkách, pričom ona osobne o tom nič nepočula, dozvedela sa to až na základe doručených rozhodcovských rozsudkov. Žalobkyňa taktiež uviedla, že školenia mali od 4.2.2008 štyri dni asi od 13.00 hod. do 16.00 hod., pričom celé školenie bolo ukončené tým, že bola uzavretá sprostredkovateľská zmluva, v jej prípade dňa 7.2.2008. Zároveň uviedla, že čo sa týka preverovania vedomostí získaných na školení, tak písali nejaké testy, nepamätala si presne, či na záver školenia, alebo v priebehu školenia, ale bolo to v jednej miestnosti, kde všetci boli, teda dá sa povedať, že to bolo také spoločné, pričom všetci tieto testy urobili. Zároveň uviedla, že obsahom testov určite nebola otázka, čo je rozhodcovská doložka, rozhodcovské konanie, resp. rozhodcovská zmluva. K uzatváraní zmlúv taktiež uviedla, že zmluva a všetky súvisiace dokumenty museli byť podpísané na všetkých miestach, pretože pokiaľ by tam nebol podpis, tak zmluva by nebola akceptovaná, resp. bola by vrátená na doplnenie.

Svedkyňa R. P. v rámci výsluchu vypovedala, že pre žalovaného, resp. jeho právneho predchodcu pracovala od r. 1998 do konca októbra roku 2010, najprv ako klasický obchodný zástupca, neskôr ako vedúca obchodnej skupiny. Čo sa týka samotnej žalobkyne svedkyňa uviedla, že na jej meno sa nejako nepamätá, avšak spomína si, že nejaký čas pracovala pre žalovaného vysokoškoláčka z obce E.. Svedkyňa ďalej vypovedala, že osobne ju nikto nikdy neškoliť o tom, že čo je to rozhodcovská doložka, čo je to rozhodcovský súd, aké sú rozdiely medzi rozhodcovským súdom a všeobecným súdom, preto nemohla školiť ani svojich podriadených, pričom všetky informácie, ktoré ona získavala podávala ďalej, teda obchodným zástupcom. Zároveň uviedla, že čo sa týka podpisovania zmluvy, tak aby bola zmluva platná, museli byť podpísané všetky listiny.

Z návrhu na uzatvorenie poistnej zmluvy zo dňa 13.3.2008 vyplýva, že žalobkyňa ako poistník v prospech svojej dcéry Y. F., O.. XX.XX.XXXX ako poistenej, so žalovaným (vtedy pod obchodným menom Prvá česko-slovenská poisťovňa Rapid, a.s.) uzatvorila poistnú zmluvu č. XXXXXXXXXXXX. Rozhodcovským rozsudkom vydaným Arbitrážnym súdom Košice dňa 19.1.2012, sp. zn. 3C/2097/2012, bola žalobkyňi uložená povinnosť do 5 dní od doručenia rozsudku zaplatiť žalovanému peňažnú sumu vo výške 250,03 EUR a trovy rozhodcovského konania vo výške 276 EUR.

Z návrhu na uzatvorenie poistnej zmluvy zo dňa 26.6.2008 vyplýva, že žalobkyňa ako poistník v prospech svojej sestry F. F., O.. XX.X.XXXX ako poistenej, so žalovaným (vtedy pod obchodným menom Prvá česko-slovenská poisťovňa Rapid, a.s.) uzatvorila poistnú zmluvu č. XXXXXXXXXXXX.

Rozhodcovským rozsudkom vydaným Arbitrážnym súdom Košice dňa 19.1.2012, sp. zn. 3C/2098/2012, bola žalobkyni uložená povinnosť do 5 dní od doručenia rozsudku zaplatiť žalovanému peňažnú sumu vo výške 157,12 EUR a trovy rozhodcovského konania vo výške 276 EUR.

Na základe vyššie uvedeného súd právne uzatvára:

Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Podľa § 52 ods. 2 OZ ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

Podľa § 52 ods. 3 OZ dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 52 ods. 4 OZ spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 53 ods. 1 OZ spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 2 OZ za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Podľa § 53 ods. 3 OZ ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 4 písm. r/ OZ za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

Podľa § 53 ods. 5 OZ neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa § 40 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku, len ak

- a) rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, ktorá nemôže byť predmetom rozhodcovského konania (§ 1 ods. 3),
- b) rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, o ktorej už predtým právoplatne rozhodol súd alebo sa o nej právoplatne rozhodlo v inom rozhodcovskom konaní,
- c) jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy,
- d) sa rozhodlo o veci, na ktorú sa rozhodcovská zmluva nevzťahovala, a účastník rozhodcovského konania túto okolnosť v rozhodcovskom konaní namietal,
- e) účastník rozhodcovského konania, ktorý musí byť zastúpený zákonným zástupcom, nebol takto zastúpený alebo v mene účastníka rozhodcovského konania vystupovala osoba, ktorá nebola na to splnomocnená a jej úkony neboli ani dodatočne schválené,
- f) sa na vydaní rozhodcovského rozsudku zúčastnil rozhodca, ktorý bol rozhodnutím podľa § 9 vylúčený pre predpojatosť alebo ktorého vylúčenie účastník rozhodcovského konania pred vydaním rozhodcovského rozsudku nie zo svojej viny nemohol dosiahnuť,
- g) bola porušená zásada rovnosti účastníkov rozhodcovského konania (§ 17),
- h) sú dôvody, pre ktoré možno žiadať o obnovu konania podľa osobitného zákona, 14) alebo
- i) bol rozhodcovský rozsudok ovplyvnený trestným činom rozhodcu, účastníkov konania alebo znalca, za ktorý bol právoplatne odsúdený,
- j) pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa.13a)

Podľa § 41 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku možno podať v lehote 30 dní odo dňa doručenia rozhodcovského rozsudku účastníkovi rozhodcovského konania, ktorý podáva žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Ak účastník rozhodcovského konania požiadal o opravu rozhodcovského rozsudku podľa § 36, lehota začína plynúť od doručenia rozhodnutia o oprave rozhodcovského rozsudku.

Žalobkyňa sa podanou žalobou domáha zrušenia rozhodcovských rozsudkov Arbitrážneho súdu Košice zo dňa 19.1.2012 pod sp.zn. 3C/2097/2012 a sp. zn. 3C/2098/2012. Oba uvedené rozsudky boli žalobkyni doručené dňa 18.6.2013 a dňa 4.7.2013, t.j. v 30 dňovej lehote podľa § 41 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, bola súdu doručená žaloba o zrušenie týchto rozhodcovských rozsudkov.

Súd sa v prejednávanej veci musel predbežne vysporiadať s námietkou žalovaného, či žalobkyňa má v danom prípade postavenie spotrebiteľa, pokiaľ poisťnú zmluvu uzatvárala v mene žalovaného vlastne sama so sebou, ako poisťník v prospech svojej dcéry, resp. sestry ako poistených. V zmysle citovaného ustanovenia § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka je spotrebiteľ fyzickou osobou, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti. Nepochybne teda žalobkyňa má postavenie spotrebiteľa, pretože aj ak by súd pripustil výklad, že pri uzatváraní predmetnej poisťnej zmluvy, konala v rámci svojej činnosti, ktorou sprostredkovala poistenie pre žalovaného, pri plnení z tejto zmluvy nepochybne nekonala ako profesionál, ale ako súkromná osoba. Z tohto dôvodu nie sú splnené súčasne obe podmienky vyžadované citovaným zákonným ustanovením, a preto možno priznať žalobkyni postavenie spotrebiteľa. Tomuto záveru svedčí aj skutočnosť, že žalobkyňa nebola profesionálnym sprostredkovateľom poistenia, nakoľko v tomto čase bola študentkou a vykonávala túto činnosť len ako vedľajšiu zárobkovú činnosť (iba cca 4 mesiace a počas tohto obdobia urobila 7 zmlúv) na základe registrácie DIČ, preto v tejto súvislosti možno teda aplikovať na tento skutkový stav aj závery rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie pod zn. C 464/2001, podľa ktorého je možné zmluvu považovať za spotrebiteľskú, ak spojenie medzi zmluvou za účelom plnenia súkromných potrieb a činnosťou v rámci povolania je len zanedbateľné. To znamená, že naozaj v danom prípade toto spojenie je len zanedbateľné, a preto túto zmluvu možno považovať za spotrebiteľskú, aj vo vzťahu k žalobkyni ako sprostredkovateľke poistenia, ktorá súčasne uzavrela zmluvu za svoju dcéru, resp. sestru aj za žalovaného. Súd pritom prihliadol aj na skutočnosť, že v podstate z výpovede žalobkyne vyplynulo, že k takémuto konaniu nepriamo nabádal žalovaný svojich sprostredkovateľov, tak aby mali dostatočný počet zmlúv, pričom tieto zmluvy uzatvárali v prvom rade svojím príbuzným a známym. Žalobkyňa teda aj vzhľadom na túto charakteristiku má status spotrebiteľa. Žalobkyňa pri uzatváraní zmlúv nekonala ako podnikateľ, pokiaľ uzatvárala poistenie pre svoju dcéru ako poisťník a zároveň zákonný zástupca, resp. ako poisťník v prospech svojej nepľnoletej sestry, podľa názoru súdu je nelogický záver, aby niekto ako profesionál uzatváral pre seba životné poistenie. To je podľa názoru súdu vylúčené v bežnom živote, a preto nemožno dospieť k záveru, že žalobkyňa nemá postavenie spotrebiteľa.

Keďže súd dospel k záveru, že žalobkyňa v tomto vzťahu je spotrebiteľom, je dôvodné zaoberať sa platnosťou rozhodcovskej doložky. Medzi účastníkmi nebolo sporné, že dňa 13.3.2008, resp. 26.6.2008 boli uzatvorené poisťné zmluvy č. XXXXXXXXXXXX, resp. XXXXXXXXXXXX.

Na základe vykonaného dokazovania je zároveň nepochybné, že uvedená zmluva je spotrebiteľskou zmluvou podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka, pričom zo zmluvy je zrejmé, že žalovaný ako poisťovateľ konal v rámci predmetu svojej činnosti a žalobkyňa je spotrebiteľom, ako už bolo vyššie uvedené. Pre spotrebiteľské zmluvy je pritom charakteristické, že sa jedná o zmluvy, ktoré sú uzatvárané opakovane s veľkým počtom zákazníkov, pričom návrhy týchto zmlúv sú pripravené na vopred predtlačení tlačivách a spotrebiteľ nemá možnosť meniť obsah takto navrhnutých zmlúv. Týka sa to aj prejednávanej veci, pretože poisťné zmluvy boli vyplnené na vopred pripravenom predtlačenom tlačive žalovaného a VPP, ktoré sú v súlade s ustanovením § 788 ods. 3 Občianskeho zákonníka súčasťou zmluvy, predstavovali taktiež formulárové tlačivo, ktoré žalobkyňa, napriek tomu, že bola sprostredkovateľkou poistenia, nemohla žiadnym spôsobom meniť, teda ani ovplyvniť jeho obsah.

Rozhodcovská doložka, na základe ktorej rozhodcovský súd rozhodol, je formulovaná vo Všeobecných poisťných podmienkach (VPP) k poisťnej zmluve, v časti XV. - ROZHODCOVSKÉ KONANIE týchto VPP, ktoré predstavujú rozsiahly text písaný malými písmenami na 12-tich stranách.

Z časti XV. - ROZHODCOVSKÉ KONANIE bod 1.),2.), a 8.) VPP vyplýva, že: 1.) poisťovňa a poisťník sa dohodli, že všetky vzájomné spory a sporné nároky poistenia sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom. Rozhodcovské konanie sa zásadne riadi zákonom č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov s výlukami a odchylnou právnou úpravou vykonanou týmto článkom, štatútom rozhodcovského súdu a jeho rokovacím poriadkom. 2.) Pokiaľ poisťovňa nepoverí osobitnú právnickú osobu zriadením alebo výberom špecializovaného stáleho rozhodcovského súdu, resp. nezriadi stály rozhodcovský súd, bude rozhodcovský súd vytvorený podľa potreby od prípadu k prípadu tromi fyzickými osobami poverenými na výkon rozhodcu zo strany poisťovne. Svoj výslovný, bezvýhradný a neodvolateľný súhlas s týmto vyjadruje poisťník podpisom všeobecných poisťných podmienok. Rozhodca musí byť plnoletý, spôsobilý na právne úkony v plnom

rozsahu, musí mať skúsenosti na výkon funkcie rozhodcu a musí byť bezúhonný. Poistovňa vydá štatút rozhodcovského súdu a jeho rokovací poriadok, ktorý zverejní na svojej internetovej stránke. Ak stály rozhodcovský súd zriadi osobitná právnická osoba, jeho štatút i rokovací poriadok vydá táto právnická osoba a zverejní ho postupom podľa § 12 ods. 3 zákona č. 244/2002 Z.z. uverejnením v Obchodnom vestníku. 8.) Dojednanie tohto článku má univerzálnu povahu a zaväzuje bezvýhradne všetkých právnych nástupcov zmluvných strán. S prechodom alebo prevodom pohľadávky z postupcu na postupníka nadobúda postupník zároveň celé príslušenstvo pohľadávky (vrátane nároku na úhradu nákladov spojených s uplatnením tejto pohľadávky pred rozhodcovským súdom, ktorý mu bude v prípade úspechu v spore rozhodcovským súdom priznaný), všetky hmotné práva, iné práva a procesné práva, ktorú sú s postúpenou pohľadávkou spojené vrátane práva ustanovovať rozhodcu dojednaným spôsobom podľa ods. 2 tohto článku. Z tejto časti VPP nevyplýva poučenie o práve žalobkyne domáhať sa zrušenia rozhodcovského rozsudku.

Pri posudzovaní platnosti rozhodcovskej doložky súd vychádzal z právnych záverov prijatých Najvyšším súdom SR v rozhodnutiach sp.zn. 6MCdo/9/2012, sp.zn. 6Cdo/1/2012 a sp.zn. 6Cdo/3/2013. Konkrétne v rozhodnutí sp.zn. 6MCdo/9/2012 Najvyšší súd SR uviedol: „Návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy sa má predložiť spotrebiteľovi takým spôsobom, aby z neho bolo zrejmé, že spotrebiteľovi sa poskytuje možnosť voľby prijať alebo neprijať návrh na riešenie prípadných sporov výlučne v rozhodcovskom konaní a aby bolo z neho tiež zrejmé, že mu boli poskytnuté aj jasné a zrozumiteľné informácie týkajúce sa výlučného riešenia sporov v rozhodcovskom konaní. Rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená“.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 6Cdo/1/2012 sa týka žalovaného a aj v ňom Najvyšší súd SR dospel k záveru o neplatnosti rozhodcovskej doložky z dôvodu, že nebola individuálne dojednaná a že spôsobuje nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Rozhodcovská doložka bola totiž dohodnutá už podpisom poistnej zmluvy, keďže sa v nej výslovne uvádza, že jej súčasťou sú ako predtlačенý formulár VPP pre životné poistenie, a teda aj rozhodcovská doložka obsiahnutá v XV. časti, a to bez ohľadu na to, že účastníci podpísali (taktiež formou predtlačенého formulára) osobitné zmluvné dojednania odkazujúce na tú istú rozhodcovskú doložku uvedenú v poistných podmienkach. Ten istý právny záver bol vyslovený aj v ďalšom rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp.zn. 6Cdo/3/2013 zo dňa 13.3.2013.

Na základe vykonaného dokazovania mal súd za jednoznačne preukázané, že aj keby žalobkyňa nebola podpísala osobitné dojednania č. 01/2007 k poistným zmluvám, platila by XV. časť VPP „rozhodcovského konanie“ z ktorej vyplýva, že spory medzi účastníkmi budú riešené výlučne cestou rozhodcovského súdu, pričom VPP, ako už bolo konštatované, sú s poukazom na ustanovenie § 788 ods. 3 Občianskeho zákonníka súčasťou zmluvy. Súd mal ďalej za preukázané, že aj keby žalobkyňa mala pred podpisom poistných zmlúv možnosť oboznámiť sa so VPP, resp. osobitnými zmluvnými dojednaniaми, v rámci ktorých je aj ustanovenie týkajúce sa riešenia sporov a tzv. rozhodcovská doložka, nemohla ovplyvniť ich obsah a z tohto dôvodu rozhodcovskú doložku nemožno považovať za individuálne dojednanú (§ 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka), pričom žalovaný ako dodávateľ nepreukázal opak, preto sa zmluvné ustanovenia týkajúce sa rozhodcovskej doložky (ktoré ani nie sú súčasťou samotnej zmluvy, ale neprehľadných, drobným písmom písaných zmluvných dojednaní resp. VPP) nepovažujú za individuálne dojednané (§ 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Dôkazné bremeno preukázania individuálneho dojednania teda spočíva na dodávateľovi (žalovanom), avšak žalovaný toto dôkazné bremeno neunesol a ťažko si možno predstaviť opak v prípade predtlačенého formulára. Žalovaný ako jediný dôkaz označil „Záznam o požiadavkách a potrebách klienta“ zo dňa 24.1.2008 podpísaný žalobkyňou. Ten je opäť na predtlačенom formulári (okrem následných koloniek týkajúcich sa predmetu poistenia a poistného) a je v ňom, okrem iného, uvedené, že v prípade vzniku sporov vyplývajúcich zo sprostredkovania poistenia je možné na ich mimosúdne vyrovnanie využiť inštitút rozhodcovského konania v zmysle zákona č. 244/2002 Z.z. a VPP poistovne platných od 1.1.2007. Uvedený text však nepreukazuje, že spotrebiteľovi boli poskytnuté informácie o rozhodcovskom konaní, ale upozorňuje len na možnosť riešenia sporov v rozhodcovskom konaní, navyše nie sporov z poistenia, čo bolo predmetom rozhodcovského konania, ale zo sprostredkovania poistenia, pričom v prejednávanej veci sa nejedná o spor vyplývajúci zo sprostredkovania poistenia.

Vzhľadom na uvedené je teda podľa názoru súdu nesporné, že v rámci rozhodcovského konania boli pri rozhodovaní porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa,

minimálne ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách v Občianskom zákonníku, konkrétne ustanovenia § 53 Občianskeho zákonníka, a už z tohto dôvodu je namieste žalobe na základe § 40 ods. 1, písm. j) zák. č. 244/2002 Z.z. vyhovieť a predmetný rozhodcovský rozsudok zrušiť. Podstatným dôvodom pre zrušenie rozhodcovského rozsudku je ale dôvod vyplývajúci z ustanovenia § 40 ods. 1 písm. c) zák. č. 244/2002 Z.z., keďže žalobkyňa v tomto konaní namietala platnosť rozhodcovskej zmluvy, pričom súd toto zmluvné dojednanie vyhodnotil ako neprijateľné a teda neplatné. Na základe vykonaného dokazovania (obsahu VPP, ako aj rozhodcovského rozsudku), mal súd zároveň za preukázané, že v prejednávanej veci bola porušená zásada rovnosti účastníkov (§ 40 ods. 1, písm. h) zák. č. 244/2002 Z.z.), a to minimálne už pri výbere rozhodcu, s poukazom na to, že rozhodcovský súd vytvára podľa potreby od prípadu k prípadu poisťovňa, t.j. žalovaný, bez akejkoľvek možnosti poisťníka t.j. žalobkyne ovplyvniť kreovanie tohto orgánu, pričom už táto skutočnosť zakladá značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. V tejto súvislosti súd poukazuje na nález Ústavného súdu ČR sp.zn. IV. ÚS 2735/2011 zo dňa 3.4.2012, podľa ktorého právo na zákonného sudcu zaručené v čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd sa primerane vzťahuje aj na rozhodcovské konanie, pričom ak sa výber rozhodcu neurčil podľa transparentných pravidiel, nemôže byť akceptovateľný ani výsledok tohto rozhodovania.

V súvislosti s nerovnováhou práv a povinností účastníkov konania v neprospech spotrebiteľa, súd poukazuje aj na nález Ústavného súdu ČR sp. zn. II. ÚS 2164/2010, z ktorého okrem iného vyplýva, že rozhodcovské konanie musí zaručovať procesné práva porovnateľné s konaním, ktoré by bolo v prípade, ak by spotrebiteľ neuzavrel rozhodcovskú doložku (napr. ústnosť, priamosť konania, odvolacia inštancia, absencia iných prekážok uplatnených spotrebiteľských práv), pričom podmienky ustanovenia rozhodcu a dohodnuté podmienky procesného charakteru musia garantovať rovnaké zaobchádzanie, čo vo vzťahu spotrebiteľ - podnikateľ znamená zvýšenú ochranu slabšej strany, teda spotrebiteľa. V súvislosti s vyššie uvedeným súd poukazuje na rokovací poriadok arbitrážneho súdu, ktorý je vzhľadom na početnosť sporov rovnakého typu nepochybne žalovanému známy a z ktorého, podľa názoru súdu, jednoznačne vyplýva znevýhodnené postavenie spotrebiteľa oproti konaniu pred všeobecným súdom. Jedná sa napr. o zásadu písomnosti rozhodcovského konania s tým, že spotrebiteľ síce môže žiadať nariadiť pojednávanie, ale len za poplatok 36 EUR. Taktiež musí platiť aj paušál na správne náklady, ktorý je odstupňovaný podľa hodnoty sporu od 84 do 6.000 EUR. Podanie odporu voči rozhodcovskému rozsudku je limitované neprimerane krátkou 5-dňovou lehotou. Fikcia o doručení rozsudku sa uplatňuje aj v prípade, ak sa adresát nezdržiava na adrese doručovania. V prípade procesných úkonov je podmienkou prijatia návrhu zaplatenie príslušného poplatku (v prípade podania odporu je to suma 72 EUR). Taktiež nie je napr. upravená možnosť oslobodenia od platenia poplatkov v prípade hmotnej núdze spotrebiteľa. Teda aj tieto skutočnosti jednoznačne zakladajú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

S poukazom na vyššie uvedené, preto súd dospel k jednoznačnému záveru, že spotrebiteľské zmluvy, v danom prípade poisťné zmluvy v rámci ktorých bol zakomponovaný inštitút rozhodcovského konania, neboli dojednaná individuálne, preto aj keď mala žalobkyňa možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy so zmluvnými ustanoveniami nemohla ovplyvniť ich obsah, pričom okolnosť, či by v danom prípade podpísala, resp. nepodpísala osobitné zmluvné dojednania nie je právne relevantná, keďže aj v prípade pokiaľ by osobitné zmluvné dojednania nepodpísala, platila by časť XV. VPP, teda to, že všetky vzájomné spory a sporné nároky účastníkov budú riešené pred rozhodcovským súdom. Z týchto dôvodov preto súd považoval dojednanie rozhodcovskej doložky za neprijateľnú a teda neplatnú zmluvnú podmienku a s poukazom na ustanovenie § 40 ods. 1 písm. c) zákona č. 244/2002 Z.z. rozhodcovské rozsudky Arbitrážneho súdu Košice, so sídlom Alžbetina 41 v Košiciach sp. zn. 3C/2097/2012 a sp. zn. 3C/2098/2012 zo dňa 19.1.2012 zrušil.

Na základe návrhu žalobkyne súd v zmysle ustanovenia § 40 ods. 2 zák. č. 244/2002 Z. z. rozhodol aj o odložení vykonateľnosti rozhodcovských rozsudkov.

Súd taktiež zamietol návrh žalovaného na prerušenie konania, keďže podľa názoru súdu že nie sú splnené zákonné podmienky na prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm. c) O.s.p.. Predložený nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10.7.2013, ktorý žalovaný pripojil k tomuto svojmu procesnému návrhu sa týka iba procesných nedostatkov postupu všeobecných súdov v súvislosti so zásadou kontradiktórnosti, ktorej porušenie znamenalo zásah do konkrétnych ústavných práv žalovaného. Ústavný súd SR nemôže nahrádzať všeobecné súdy a preskúmať ich názory

okrem prípadov arbitrárnych rozhodnutí a preto sa vecne sporným problémom - otázkou platnosti rozhodcovskej doložky ani nezaoberal. Súd zároveň zdôrazňuje, že ten istý právny záver ako bol prijatý v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR 6Cdo/1/2012 o neplatnosti rozhodcovskej doložky bol však vyslovený aj v iných rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR napr. 6MCdo/9/2012 zo dňa 16.1.2013 a sp.zn. 6Cdo/3/2013 zo dňa 13.3.2013.

Vzhľadom na skutočnosť, že súd po skončení dokazovania odročil pojednávanie za účelom vyhlásenia rozhodnutia, pričom podľa § 151 ods. 1 O.s.p. je účastník konania povinný trovy konania vyčísliť najneskôr do troch pracovných dní od vyhlásenia tohto rozhodnutia, súd ohľadom trov rozhodol tak, že o nich rozhodne samostatným rozhodnutím, keďže účastníci si do vyhlásenia rozhodnutia trovy neuplatnili.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia cestou tunajšieho súdu na Krajský súd v Prešove.

Podľa § 205 ods. 1 O.s.p. v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 O.s.p.) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Podľa § 205 ods. 2 O.s.p. odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p.,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a O.s.p.),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 205 ods. 3 O.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Podľa § 251 ods. 1 O.s.p., ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona, ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia.